

Георги Карасимеонов (Ред.)

БАР МЕТЪР

Политическите партии в България

Година 14, брой 4, Октомври-Декември 2014

- Формирането на редовно избрано от Народното събрание правителство бе важна стъпка в посока на преодоляване на политическата и парламентарна криза в страната. Въпреки трудностите, които съпътстваха процеса по съставяне на правителство, на този етап то ще има нужната парламентарна подкрепа, необходима за приемането на бюджета за следващата година и предприемане на стъпки за финансова стабилизация на страната. Това са спешните мерки, които управляващото мнозинство трябва да реши в краткосрочен план.
- Победата на изборите и съставянето на правителство начело с Бойко Борисов е изключително важно за утвърждаването на ГЕРБ като водеща политическа сила в страната. Борисов е първият политик, който ще бъде за втори път министър-председател от началото на демократичните промени в страната.
- Реформаторският блок постигна една от целите си – влизане в парламента и участие в изпълнителната власт. Същевременно пред Блока продължават да стоят сериозни предизвикателства свързани с отстояването на неговото единство. Противоречията между ДСБ и ДБГ относно свикването на конгрес, който да избере партиен лидер е на път да подкопае крехката дясно-центристка коалиция. Това от своя страна създава опасност за целостта на управляващата коалиция.

**FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG**

Фондация Фридрих Еберт
Бюро България
Анализи

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Политическата ситуация.....	2
2. Състояние и развитие на основните политически партии.....	4
2.1. Тенденции в парламентарно представените партии, подкрепящи правителството.....	4
2.1.1. ГЕРБ.....	4
2.1.2. Реформаторски блок.....	5
2.1.3. Патриотичен фронт.....	6
2.1.4. АБВ.....	7
2.2. Тенденции в парламентарната опозиция	8
2.2.1. БСП.....	8
2.2.2. ДПС	10
2.2.3. БДЦ.....	10
2.2.4. „Атака“	11
3. Основни изводи и прогнози.....	12

1. Политическата ситуация

Политическата ситуация след изборите се определяше главно от преговорите за формиране на ново правителство. Наличието в парламента на 8 политически формации изправи пред сериозно предизвикателство победителят в изборите ГЕРБ при намирането на формула на бъдещото управление.

ГЕРБ излъчи преговорен екип с участието на Цецка Цачева, Румяна Бъчварова и Менда Стоянова, които имаха за основна задача да проведат преговори с всички парламентарно представени политически сили в търсене на решения за формиране на правителство. От самото начало от ГЕРБ заявиха, че няма да съставят коалиция с участието на ДПС и „Атака“. Борисов заяви, че ДПС би била подходящ партньор в управлението, но това не би могло да се случи в настоящата ситуация, защото „неговата партия няма да го позволи“. В хода на преговорите Борисов на няколко пъти заяви, че на страната е нужно стабилно правителство и че предсрочните избори ще бъдат пагубни за държавата.

Разговорите с Реформаторския блок (РБ) бяха трудни и наситени с противоречиви сигнали. В самото начало на преговорите лидерът на ДСБ Радан Кънев заяви, че РБ няма да участва в правителство, в което Бойко Борисов е министър-председател. Това искане блокира преговорния процес между двете формации. Впоследствие Радан Кънев обяви, че това искане е било прибрзано и че двете партии първо трябва да говорят за политики и за обща програма, а едва след това за персоналия състав на правителството. Борисов заяви, че най-естественото е той да бъде премиер като лидер на партията

победител в изборите, тъй като по този начин ще бъде ясно кой носи политическата отговорност за правителството. Борисов дори заяви, че РБ му „извиват ръцете“ и предлагат условия, които не са изпълними и не са съобразени с факта, че неговата партия има четири пъти по-висок резултат от Блока и ще носи основната политическа отговорност в управлението.

Едно от условията на РБ бе да се състави правителство с ограничен мандат от две години, което да проведе нужните на страната реформи, след което да се върви към свикване на Велико народно събрание и промяна на конституцията. Това искане на реформаторите бе нереалистично, тъй като за да се стигне до свикване на Велико народно събрание по конституция е необходимо решение на действащото Народно събрание с мнозинство от две трети. При тази фрагментация на парламента това е невъзможно.

От ГЕРБ се противопоставиха на идеята правителството да бъде с обявен предварително ограничен мандат, тъй като това би делегитимирало работата му от самото начало. Краткият хоризонт, според ГЕРБ, може единствено да демотивира администрацията да работи.

Трудностите при формиране на правителство от ГЕРБ произтичаха от факта, че коалиция на малцинството само с РБ не бе възможна. От ДПС заявиха, че ще подкрепят такава коалиция без да участват в управлението, което бе неприемливо, както за ГЕРБ, така и за реформаторите. От АБВ пък настояваха за сформиране на широка коалиция между БСП и ГЕРБ, която партията на Първанов заяви, че ще подкрепи.

ГЕРБ отправиха предложение към БСП за съставяне на широка коалиция.

След среща на четири очи между лидерите на двете партии, стана ясно, че Борисов е предложил на Миков да съставят коалиция и БСП да получи председателския пост на Народното събрание. Миков отклони предложението, като заяви, че избирателите са отредили на БСП ролята на опозиция, показателно за което е слабият резултат за левицата. Освен това според него БСП и ГЕРБ имат значителни програмни различия – най-вече в областта на данъчното законодателство и социалната политика, което би довело до противоречия и до неустойчивост на управлението.

Патриотичният фронт се оказа ключовият субект за формиране на ново правителство. Привличането на националистите създаваше проблеми поради някои неприемливи за ГЕРБ искания на ПФ. ГЕРБ като партия член на ЕНП получи критики от своите европейски партньори изразени от Жозеф Дол по време на посещението му в България, който заяви, че коалиция с участието на ПФ е недопустима заради принципни различия.

След близо триседмични усилия се стигна до формиране на правителство. ГЕРБ и РБ подписаха коалиционно споразумение и обща програма, а ПФ подписа декларация за подкрепа на програмата без участие в правителството. АБВ също се ангажира с подкрепа на правителството като получи поста министър и заместник - премиер.

В коалиционното споразумение се посочва, че ГЕРБ и Реформаторският блок обединяват своите усилия за създаване на проевропейско реформаторско правителство за стабилно развитие на България и за осигуряване на парламентарно мнозинство, което да подкрепя политиките, провеждани от това правителство.

Второто правителство с министър-председател Бойко Борисов има четирима вицепремиери. Румяна Бъчварова от ГЕРБ е вицепремиер по коалиционна политика и държавна администрация. Тя бе шеф на политическия кабинет на Бойко Борисов в първия му премиерски мандат. Вицепремиер по европейските въпроси и механизма за сътрудничество и проверка е лидера на "Движение България на гражданите" Меглена Кунева (Реформаторски блок). Томислав Дончев от ГЕРБ бе избран за вицепремиер по еврофондовете и икономиката. Той бе министър, отговарящ за еврофондовете в първия кабинет на ГЕРБ. Ивайло Калфин от АБВ стана вицепремиер по демографската и социалната политика и министър на труда и социалната политика. Калфин бе евродепутат от Коалиция за България, а преди това - министър на външните работи в кабинета на Сергей Станишев (2005-2009).

Освен Меглена Кунева представители на Реформаторския блок в правителството са: Божидар Лукарски, лидер на СДС, който е министър на икономиката; Петър Москов от ДСБ, бе избран за министър на здравеопазването; проф. Тодор Танев – министър на образованието и науката, член на Гражданския съвет на РБ; Николай Ненчев – министър на отбраната, лидер на БЗНС.

От квотата на Реформаторския блок бяха избрани и министрите от служебния кабинет на Близнашки – Даниел Митов и Христо Иванов, които запазват своите постове, съответно – на министър на външните работи и на министър на правосъдието.

Останалите министри са представители на ГЕРБ. Теменужка Петкова е министър на енергетиката. Тя е бивш ръководител на Държавната финансо-

ва инспекция. Новото министерство на туризма е оглавно от Николина Ангелкова, която бе служебен министър на транспорта в кабинета на Близнашки. Министър на финансите е Владислав Горанов, заместник-финансов министър в предишния кабинет на Борисов. За министър на транспорта, информационните технологии и съобщенията бе избран Ивайло Московски, който заемаше тази длъжност при предходното управление на ГЕРБ. Министър на земеделието е Десислава Танева, която е бивш председател на комисията по земеделие в Народното събрание. Очаквано, министър на регионалното развитие отново е Лиляна Павлова, заемаща тази длъжност в първия кабинет на Борисов. Министър на околната среда и водите е Ивелина Василева, зам.-министър в същото ведомство в предишния кабинет на ГЕРБ. За министър на вътрешните работи бе избран Веселин Вучков, заместник на Цветан Цветанов във вътрешното министерство по време на управлението на ГЕРБ. Министър на културата отново е Вежди Рашидов. Красен Кралев е новия министър на спорта.

Една от първите задачи на Народно събрание и на новото правителство бе свързана със спешната актуализация на държавния бюджет за 2014 г. Причините за това са неизпълнението на приходната част на бюджета, както и нуждата от намиране на средства за решаване на кризата в КТБ. В края на ноември правителството внесе тази актуализация. Тя предвижда увеличаване с 3 млрд. лв. на външния дълг, като освен това ще бъдат пласирани държавни ценни книжа за още 1,5 млрд. лв. По данни на финансовото министерство 3 милиарда са необходими за разрешаване на кризата в банковата система.

По този начин бюджетният дефицит за годината ще достигне 3,7% от БВП, което вкарва страната в процедура по свръхдефицит според регламента на Европейския съюз. Депутатите от БСП и „Атака“ гласуваха против актуализацията, а от ДПС гласуваха с „въздържал се“.

Една от темите, които определяха политическата ситуация във втората половина на годината – кризата с КТБ, най-накрая е пред развръзка. След като близо 5 месеца банката бе поставена под особен надзор се стигна до одиторски доклад, който препоръчва отписване на над 4,5 млрд. лв. от капитала на банката. Това за пореден път постави въпроса за слабостите на надзора, който е осъществявала Българска народна банка и отново на дневен ред бе поставена темата за оставката на управителя на централната банка – Иван Искров. След доклада на одиторите БНБ отне лиценза на КТБ, а мажоритарният собственик Цветан Василев обжалва решението пред Върховния административен съд. По този начин процедурата за обявяване на несъстоятелност на банката, която трябваше да гледа Софийски градски съд бе временно спряна. Въпреки това обаче гарантираните влогове до 100 000 евро ще започнат да се изплащат.

2. Състояние и развитие на партийната система

2.1. Тенденции в парламентарно представените партии, подкрепящи правителството

2.1.1. ГЕРБ

След изборите ГЕРБ и нейният лидер Бойко Борисов показаха промяна в политическия тон и поведение. Борисов показва, че е способен да търси диалог,

а ГЕРБ демонстрира нов тип коалиционна култура по време на консултациите, които проведе с останалите парламентарно представени политически сили. До голяма степен тази промяна на поведението се дължеше и на неизбежното търсене на партньори за управлението.

Борисов предложи за министри познати от неговото първо правителство фигури като Лиляна Павлова, Ивайло Московски, Томислав Дончев, Владислав Горанов, Вежди Рашидов, Румяна Бъчварова, която бе началник на политическия му кабинет - хора, които натрупаха политически и управленски опит през последните няколко години.

В следващите месеци основното предизвикателство пред ГЕРБ ще бъде свързано с намирането на правилните решения за излизане от икономическа кризата. Реформите в редица публични сектори са наложителни, а това може да предизвика недоволство сред част от гражданите, заради непопулярния им характер. Предизвикателство за ГЕРБ ще бъде в каква степен ще съумее да балансира между интересите на различните партии, подкрепящи правителството.

Парламентарната група на ГЕРБ се състои от 84 народни представители. След като Бойко Борисов бе избран за министър-председател неговото място на председател на парламентарната група зае Цветан Цветанов. Заместници на Цветанов в парламентарната група са Красимир Велчев и Цвета Караянчева. Очаквано Цецка Цачева бе избрана за председател на Народното събрание, а Димитър Главчев от ГЕРБ е един от нейните зам.-председатели.

Въпреки че няма да е част от изпълнителната власт Цветан Цветанов запазва своите позиции на „втория човек“ в

ГЕРБ след Борисов. Като председател на парламентарната група той ще разполага с големи възможности за влияние не само сред депутатите, но и в партията. Ангажираността на Борисов като премиер вероятно ще доведе до отдръпването му от реалната партийна работа, за която ще отговаря основно Цветанов.

ГЕРБ запази ръководството на ключови парламентарни комисии, като даде и на опозицията да излъчат председатели на някои от тях. Така например представител на БСП оглави икономическата комисия, а ДПС – тази по социалната политика.

След избирането на Томислав Дончев за вицепремиер неговото място в Европейския парламент бе заето от Андрей Новаков, който доскоро бе вицепрезидент на студентската организация на ЕНП.

2.1.2. Реформаторски блок (РБ)

Парламентарната група на Реформаторския блок се състои от 23 народни представители. За съпредседатели на парламентарната група бяха избрани Радан Кънев и Меглена Кунева, която впоследствие стана вицепремиер в новото правителство. Зам.-председатели на групата са Борислав Великов от партия „Българска нова демокрация“, Корман Исмаилов от Народна партия „Свобода и достойнство“ и Борислав Миланов. Познати политически фигури сред депутатите на Реформаторския блок са бившият лидер на СДС Мартин Димитров, Румен Христов, който бе кандидат за президент от Синята коалиция през 2011 г., бившият кмет на Плевен Найден Зеленогорски.

След влизането в изпълнителната власт напрежението в Реформаторския блок остава. Така например след изби-

раното на Кунева за член на правителството се провали опита да бъде избран нов съпредседател на парламентарната група, тъй като представителите на ДСБ блокираха кандидатурата на „Движение България на гражданите“ (ДБГ).

Напрежение предизвика и избора на зам.-председател на Народното събрание от квотата на Блока. Гроздан Караджов от ДСБ заяви, че първоначално за поста е бил подкрепен Николай Ненчев, но Меглена Кунева е възпрепятствала този избор за сметка на Иван Иванов. Караджов обвини още Кунева, че постоянно изнудва Реформаторския блок и под заплахата от разцепление прокарва всяко свое решение.

Свикването на конгрес на РБ, който трябва да избере председател на Блока отново предизвика напрежение между ДСБ и партията на Кунева. Конгресът веднъж не се състоя след като „Движение България на гражданите“ го блокира.

Меглена Кунева заяви, че конгрес ще има, когато всички са на мнение, че коалицията е подготвена за него. Тя каза още, че в момента РБ няма изпълнителен съвет, който да изработи правила за конгреса. Освен това според нея е непродуктивно да се провежда съюзен конгрес на Блока при „сегашното високо ниво на недоверие към партиите в него“. Кунева счита, че такъв конгрес трябва да се свика, едва когато се видят резултатите от реформите, с които РБ се е ангажирал в управлението. По думите ѝ „липсата на доверие се преодолява с реформи и с работа“.

Лидерът на ДСБ Радан Кънев заяви, че е за провеждането на съюзен конгрес. Той изрази надежда, че „никой не се отмята от него, защото това би било много неразумна стъпка. Крайно време е да го има този конгрес“.

Напрежение предизвика и желанието на ДБГ да бъде премахнат Гражданският съвет към Блока. Найден Зеленогорски обяви, че Гражданският съвет е структура, създадена при учредяването на съюза, която да е мост към гражданското общество и която участва при формирането и взимането на политическите решения на РБ. Според Зеленогорски този орган вече е изчерпал своята роля. СДС начело с Божидар Лукарски също се обяви за премахването на Гражданския съвет. Една от причините за това желание е, че партиите на Кунева и Лукарски изпитват сериозно недоверие към Гражданския съвет заради публичната позиция на мнозинството от членовете му в подкрепа на Радан Кънев за лидер на РБ. Актуален повод за недоволството на ДБГ и СДС стана и позицията на Гражданския съвет за оттегляне на номинацията Божидар Лукарски за министър на икономиката.

Една от знаковите фигури в Гражданския съвет скулпторът проф. Велислав Минеков напусна РБ в знак на несъгласие след влизането на РБ в коалиция с ГЕРБ. Недоволство от участието в коалиция с ГЕРБ, заедно с АБВ и Патриотичен фронт се наблюдава и сред някои кръгове от симпатизанти на РБ. Всички тези противоречия показват, че бъдещето на коалицията стои под въпрос и вътрешно-партийните борби могат да вземат надмощие при първата по-сериозна криза в управлението.

2.1.3. Патриотичен фронт (ПФ)

Парламентарната група на Патриотичен фронт е петата по големина в Народното събрание и се състои от 19 народни представители. Председател на парламентарната група е лидерът на Националния фронт за спасение на България

(НФСБ) и съпредседател на ПФ Валери Симеонов. Другият съпредседател на Фронта – Красимир Каракачанов, лидер на ВМРО стана зам.-председател на парламента.

ПФ е типична националистическа и популистка формация, подобна на „Атака“. В своята реч при откриването на 43-то Народно събрание Валери Симеонов посочи няколко от основните задачи, които Фронтът ще опита да реализира като например: забрана на новините на турски език по националната телевизия, разполагане на ракетни установки на българо-турската граница като противодействие на тероризма, задължително обучение на деца, които не говорят български език при тръгване на училище.

Патриотичен фронт е коалиция съставена от две основни партии – НФСБ и ВМРО, но участие в него имат и други по-малки националистически формации, което прави отношенията между тях доста сложни, което се потвърди от развитието на политическата ситуация в първите дни на новото правителство.

След като ПФ подписа декларация за подкрепа на правителството на Борисов на практика те станаха част от управляващото мнозинство, въпреки че нямат представители в правителството на ниво министри. Очакванията обаче са ПФ да имат представители във втория ешелон на изпълнителната власт. Противоречията във Фронта се появиха още при гласуването на правителството. Депутатите Слави Бинев и Велизар Енчев, които през последните няколко години бяха едни от най-отявлените критици на Бойко Борисов и неговото управление, не подкрепиха при гласуването кандидатурата на Борисов за министър-председател.

Първото сериозно изпитание пред новото управляващо мнозинство дойде след назначаването на Орхан Исмаилов от Народна партия „Свобода и достойнство“ за зам.-министър на отбраната. Валери Симеонов заяви, че той е „представител на протурска партия“ и е недопустимо назначаването му на този пост. Симеонов призова за оттеглянето на Орхан Исмаилов, в противен случай ПФ ще оттеглят подкрепата си за правителството.

Патриотичният фронт бяха обвинени от представители на почти целия политически спектър, че с поведението си показват етническа нетърпимост и че причината да искат оставката на Исмаилов се дължи единствено на това, че той носи турски име. Красимир Каракачанов отхвърли обвиненията, като заяви, че проблемът не е в името на Орхан Исмаилов, а в това, че той е представител на етническа партия, каквато по думите му е Народна партия „Свобода и достойнство“. Според Каракачанов лидерът на НПСД „се снима гордо с Ердоган, който „казва, че мъжете и жените не са равни“.

След назначаването на друг представител от партията на поста областен управител на град София, лидерите на ПФ заявиха, че по всяка вероятност ще оттеглят подкрепата си за правителството.

2.1.4. АБВ

За нова формация като АБВ влизането в Народното събрание на първите парламентарни избори, на които партията участва е успех. Въпреки че парламентарната група на АБВ е една от най-малките в парламента, съставена от 11 народни представители, тя ще има важна роля с оглед участието си във формиралото се управляващо мнозинство.

С избирането на Ивайло Калфин за вице-премиер и министър на труда и социалната политика АБВ реално ще участва в изпълнителната власт и ще носи политическа отговорност за една от най-чувствителните сфери – социалната политика. За лява формация като АБВ, участието ѝ в изпълнителната власт заедно с партии от дясното пространство е голямо предизвикателството с оглед утвърждаването ѝ като политически субект. От една страна, АБВ е подложена на критики от БСП за това, че е влязла в коалиция с Бойко Борисов, а от друга – партньорите ѝ от РБ ще гледат партията с недоверие, заради твърдата позиция на АБВ в подкрепа на руските енергийни проекти.

Въпреки това от АБВ заявиха, че тяхното участие във властта ще способства за нужната на страната в момента политическа стабилност. Лидерът на АБВ Георги Първанов заяви, че по-лесното и удобно за утвърждаването на партията като нова формация е да остане в опозиция, но национално отговорният подход изисква поемането на реална политическа отговорност чрез споделяне на тежестта за извършване на необходимите на страната реформи. Първанов посочи няколко основни причини АБВ да участва в управлението. На първо място, според него, „България трябва да има правителство и да не вървим към нови избори, тъй като това би било съкрушително и катастрофално“. От друга страна, по думите му, „България има нужда от добро и стабилно управление. В това отношение ние сме близо до идеята на ГЕРБ за стабилно управление“.

Въпреки че отказа да се кандидатира за народен представител с мотива, че е заемал президентския пост, Георги Първанов е не само лидерът на АБВ, но и

политикът, който до голяма степен персонифицира партията. Друга знакова фигура за лявото пространство от АБВ – Румен Петков не успя да стане народен представител. Сред по-значимите и разпознаваеми обществено-политически фигури като депутати от АБВ личат имената на: проф. Борислав Бориславов, бивш ректор на Университета за национално и световно стопанство, бившия шеф на Генералния щаб на българската армия ген. Михо Михов, бившия министър на търговията и външно-икономическото сътрудничество в кабинета на Жан Виденов (1994-1996 г.) Кирил Цочев, досегашния кмет на Перник Росица Янакиева.

2.2. Тенденции в парламентарната опозиция

2.2.1 „БСП лява България“

Парламентарната група на „БСП лява България“ се състои от 39 народни представители. Председател на групата ще бъде лидерът на БСП Михаил Миков. За негови заместници бяха избрани – Ангел Найденов, Атанас Мерджанов и Корнелия Нинова, а за секретар на групата – Жельо Бойчев. Парламентаристът с най-голям опит сред депутатите в БСП - Янаки Стоилов бе избран за зам.-председател на Народното събрание.

Тежката загуба на БСП на изборите стана повод за преосмисляне на политиката на партията от страна на нейното ръководство в търсене на пътища за излизане от кризата, в която тя се намира. Веднага след изборите от БСП заявиха, че ще бъдат конструктивна опозиция на ГЕРБ, защото това е ролята, която са ѝ отредили избирателите. Въпреки това партията участва в разговорите, инициирани от ГЕРБ за съставяне на пра-

вителство. В БСП имаше гласове, които настояваха партията да приеме предложението на ГЕРБ за формиране на широка коалиция. Ангел Найденов заяви, че БСП „трябвало да изрази готовност за участие в управлението на страната в една широка коалиция“. Според него той не е сам в партията с убеждението си, че БСП е трябвало да влезе във властта. От АБВ също отправиха призив към своите бивши съпартийци да участват в широка коалиция, която и те биха подкрепили.

Според дейци на партията, причините БСП да остане в опозиция се дължат на слабия за партията резултат. Ако партията имаше 60-70 народни представители, тогава формирането на широка коалиция би било възможно, защото щеше да бъде съюз между две относително близки по тежест партии. Такова обяснение даде и лидерът на БСП Михаил Миков, който заяви, че немският вариант на голяма коалиция между лявото и дясното не е възможен за България в този момент, защото ГЕРБ и БСП сумарно ще имат мнозинство само от 123 народни представители в 240 местния парламент.

Слабите резултати на БСП на изборите провокираха промени в ръководството на партията. Миков бе призован от своите съпартийци да започне реформи в БСП, без които партията ще продължи да се свива електорално. Кирил Добрев бе един от хората в БСП, които се изказаха най-остро за необходимостта от промени в партията. Според него, партията е загубила позиции заради трима души от ръководството - Димитър Дъбов, Евгени Узунов и Катя Николова, „които са неизменно на президиума на всеки конгрес от 1990 г. насам.“ Добрев е на мнение, че „тази тричленка от го-

дини решава кой ще прогресира и кой ще бъде смачкан в партийните редици“. Той заяви още, че между „140 и 180 от делегатите на всеки конгрес са платен апарат - хора, които получават заплата от партийната централа. Според Добрев тези избори са показали липсата на идеи в партията и залязващия ѝ организационен потенциал. По думите му „на тези избори всичко рухна и ние нямаме никакви идеи и кауза. Рухна митът за организационния потенциал на партията. Става въпрос за едно потънало и загубено поколение под ръководството на тези хора“. Добрев заяви, че ще се бори за промяна в партията.

Въпреки очакванията за радикални промени в БСП Михаил Миков се раздели само с трима от досегашните членове на Изпълнителното бюро и сведе състава на тясното партийно ръководство от 21 на 18 души. Това стана след решение на Националния съвет на партията. Отстранените от ръководството на партията са знакови лица -двама от дългогодишните ѝ зам.-председатели Димитър Дъбов и Евгений Узунов. Третият отстранен от тясното партийно ръководство е бившият военен министър и дългогодишен говорител на БСП Ангел Найденов. Мотивът да бъде изваден от Изпълнителното бюро е, че Найденов е заместник-председател на парламентарна група и необходимо да се разделят партийните ангажименти от тези в парламента.

Като зам.-председател Дъбов отговаряше за организационните въпроси в партията. Тази дейност сега ще бъде поверена на досегашния секретар отговарящ за медиите Антон Кутев и на Станислав Владимиров, като двамата ще бъдат организационни секретари.

Миков запазва досегашните зам.-председатели на БСП Янаки Стоилов и Драгомир Стойнев, като предложи и още един заместник - Бойко Великов. Георги Пирински, който досега също бе зам.-председател на партията вече няма да заема тази длъжност, тъй-като стана член на Европейския парламент.

2.2.2. ДПС

ДПС постигна един от най-добрите си резултати на парламентарни избори и партията ще има 38 народни представители в новия парламент. Лидерът на партията Лютви Местан е председател на парламентарната група. За негови заместници бяха избрани бившият министър на околната среда в кабинета на Орешарски - Станислав Анастасов и депутатите Тунчер Кърджалиев и Ферихан Ахмедова. Секретар на парламентарната група ще бъде юристът Четин Казак.

Делян Пеевски отново бе избран за народен представител. Той не се бе появявал в пленарната зала на парламента от злополучния му избор за председател на ДАНС, станал повод за избухването на протестите миналото лято.

След изборите ДПС изпадна в политическа изолация, което пролича по време на консултациите, които проведе ГЕРБ с останалите парламентарно представени политически сили за съставяне на правителство. От ДПС заявиха, че биха подкрепили безусловно кабинет на малцинството само на ГЕРБ или кабинет на ГЕРБ и Реформаторски блок, без каквото и да е участие във властта от тяхна страна. Лютви Местан заяви, че партията му би дала дори „600 дни толеранс“ на подобен кабинет, ако се ангажира с реализацията на необходимите реформи.

Според Лютви Местан вотът на избирателите ясно е показал, че в страната трябва да се формира десноцентристко правителство и ДПС би подкрепило такъв кабинет. Лидерът на ДПС обаче се противопостави остро на новата коалиция с участието на Патриотичен фронт. Местан нарече това „анти-европейска коалиция“, тъй като в нея участва една национал-популистка партия, която изповядва ценности несъвместими евроатлантическата ориентация на страната.

Лютви Местан дори написа протестно писмо до лидера на Европейската народна партия Жозеф Дол, в което изказва своите притеснения, че партии членки на ЕНП като ГЕРБ и РБ участват в коалиция с крайни националисти, които не уважават европейските ценности.

По време на гласуването на новото правителство на Бойко Борисов Лютви Местан заяви, че неговата партия ще бъде категорична опозиция на мнозинство, в което участват националисти. Причините за това са непреодолимите ценностни различия, които изповядва ДПС като либерална партия и ПФ като формация, антипод на либерализма. Местан обвини Борисов, че е предпочел съюз с националисти, пред подкрепата на ДПС, заради неоснователната „сатанизация“ на движението. Местан за пореден път посочи, че опитите за изолация на ДПС, могат да имат опасни последици за „етно-религиозния мир“ в страната.

2.2.3. Български демократичен център (БДЦ)

След като влезе в 43-то Народно събрание коалицията „България без цензура“ на Николай Барев се преименува в парламентарна група „Български демократичен център“. От

ръководството на групата представиха като мотиви за промяната желанието на партиите в коалицията да се позиционират в политическия център. Парламентарната група на БДЦ се състои от 14 народни представители. За председател на групата бе избран Светлин Танчев, който в миналия парламент бе депутат от ГЕРБ, но напусна партията след несъгласие с водената от ръководството политика. Зам.-председатели на групата са Кънчо Филипов от партия „Лидер“ и Румен Йончев от Земеделския народен съюз.

БДЦ бе първата парламентарна група, която бе напусната от избран от нейните листи народен представител. Избраната за депутат от Пловдив Ана Баракова напусна партията още преди свикването на Народното събрание и стана първия народен представител, нечленуващ в парламентарна група.

Николай Барекков, който бе избран за народен представител, реши да остане евродепутат. По този начин Барекков на практика се оттегли от вътрешната политика на страната, доказателство, за което са намалелите му публични участия и медийни изяви през последния месец.

След изборите БДЦ зае противоречиви и разнопосочни позиции. Барекков нееднократно заявяваше, че ще бъде опозиция на ГЕРБ, но същевременно в името на политическата стабилност в държавата твърдеше, че е готов да подкрепи експертно правителство с по-широка парламентарна подкрепа.

Разговорите, които се проведоха между ГЕРБ и БДЦ, като част от консултациите инициирани от партията победител, бяха прекъснати поради „непреодолими ценности различия“ по думите на Менда Стоянова от ГЕРБ.

При гласуването на състава на кабинета предложен от Бойко Борисов БДЦ подкрепи кандидатурата на Борисов за министър-председател, но гласува против персоналния състав на правителството. Тази позиция на БДЦ трябва да бъде разглеждана по-скоро като знак към ГЕРБ и Бойко Борисов, че в бъдеще формацията на Барекков би подкрепяла правителството по определени теми.

Като цяло парламентарната група на БДЦ е разнородна по състав, тъй като в нея имат представители различни партии. В бъдеще това може да доведе до противоречия в групата и дори до нейното разцепление. Причините за това се дължат до голяма степен на наличието на висока корпоративна зависимост на проекта „България без цензура“. Партия „Лидер“, която се свързва с бизнесмена Христо Ковачки, също може да бъде непредвидим партньор от гледна точка на личните бизнес интереси на нейния неформален лидер. Ето защо в средносрочен план е възможно ситуационно прегрупиране, в една или друга посока, на партиите, съставляващи парламентарната група на „Български демократичен център“.

2.2.4. „Атака“

Въпреки предварителните очаквания на редица анализатори, „Атака“ успя и на тези парламентарни избори да премине 4 процентовата бариера. Сред основните причини за това са увеличението на цената на тока, която направи служебното правителство седмица преди изборите и накара крайно леви избиратели да подкрепят „Атака“. Позицията на партията по отношение на санкциите срещу Русия и конфликта в Украйна привлече от своя страна про-руски избиратели. Не без значение за

успеха на „Атака“ бе и ниската избира- телна активност, която позволи на по- малките партии да влязат в парламента.

В речта си при откриването на 43-то Народно събрание Волен Сидеров за пореден път разкритикува политиката на ЕС. Според него, сегашният ЕС не за- щитава интересите на страните членки и на техните народи, затова „той трябва да бъде разтурен“. Лидерът на „Атака“ се обърна към присъстващите посла- ници в залата да предадат на техните правителства „незабавно да прекратят“ санкциите срещу Русия, защото така „самоубиват собствените си държави“. Сидеров допълни, че България не иска „да бъде тикана във война с нашата освободителка. „Два пъти го направи- хте и влязохме във война, завършила с национални катастрофи, трети път няма да го позволим“, допълни той.

Парламентарната група на „Атака“ се състои от 11 народни представители. За заместник-председатели на групата бяха избрани Десислав Чуколов и проф. Ста- нислав Станилов. Юристът Явор Нотев ще бъде заместник председател на На- родното събрание от квотата на „Атака“.

Веднага след изборите с поведение- то си „Атака“ даде да се разбере, че ще бъде радикална опозиция. От партията отказаха да отидат на иницирираните от ГЕРБ консултации с останалите парла- ментарно представени партии.

От ГЕРБ заявиха, че в духа на добра- та парламентарна традиция ще дадат възможност и на опозиционните пар- ламентарни групи да ръководят по една от парламентарните комисии. Сидеров обаче отказа това предложение.

Сидеров не отиде и на консултации- те при президента, които се провеждат с всички парламентарно представени политически сили преди връчването на

мандат за съставяне на правителство на най-голямата парламентарна група. Той заяви, че няма да участва в каквито и да е разговори на закрити врата. Лидерът на „Атака“ заяви, че ще отиде на кон- султациите единствено при условие, че бъдат допуснати телевизионни камери.

3. Основни изводи и прогнози

1. Формирането на редовно избрано от Народното събрание правителство бе важна стъпка в посока на преодолява- не на политическата и парламентарна криза в страната. Въпреки трудностите, които съпътстваха процеса по съставя- не на правителство, на този етап то ще има нужната парламентарна подкрепа, необходима за приемането на бюджета за следващата година и предприемане на стъпки за финансова стабилизация на страната. Това са спешните мерки, които управляващото мнозинство трябва да реши в краткосрочен план. Ико- номическата ситуация продължава да бъде сложна. Липсата на инвестиции и почти нулевия икономически растеж не позволяват на икономиката да излезе от кризата. Нереформираните секто- ри като здравеопазване, образование, пенсионна система и енергетика засил- ват икономическите и социални проб- леми. Новото управляващо мнозинство обеща, че ще се ангажира с реформи, които обаче изглеждат трудно осъще- ствими поради разнородния характер на подкрепящите правителството пар- тии. Възможно е в средносрочен план правителството да разчита на тематич- ни парламентарни мнозинства при ре- ализирането на конкретни политики и законодателни решения.

2. Победата на изборите и съста- вянето на правителство начело с Бой-

ко Борисов е изключително важно за утвърждаването на ГЕРБ като водеща политическа сила в страната. Борисов е първият политик, който ще бъде за втори път министър-председател от началото на демократичните промени в страната. Лидерът на ГЕРБ се стреми да покаже нов политически облик, различен от този, който демонстрираше по време на първия си мандат. Това рефлектира и върху стила на поведение на ГЕРБ, който поне на този етап показва диалогичност, търсене на консенсус и нова коалиционна култура. Като мандатоносител ГЕРБ ще носи основната политическа отговорност в управлението, поради което партията ще концентрира своите усилия в подкрепа на изпълнителната власт.

3. Реформаторският блок постигна една от целите си – влизане в парламента и участие в изпълнителната власт. Същевременно пред Блока продължават да стоят сериозни предизвикателства свързани с отстояването на неговото единство. Противоречията между ДСБ и ДБГ относно свикването на конгрес, който да избере партиен лидер е на път да подкопае крехката дясно-центристка коалиция. Това от своя страна създава опасност за целостта на управляващата коалиция. В правителството РБ пое най-тежките и нереформирани сектори, което може да им донесе допълнителни негативи, ако няма бързи резултати в ресорите, които оглавяват техните министри.

4. Патриотичен фронт е коалиция от националистически партии, която показва, че е нестабилен партньор на ГЕРБ. Заплахите за оттегляне на подкрепата за правителството, ако зам.-министърът на отбраната Орхан Исмаилов не бъде сменен, доказва, че ПФ е формация, на

която управляващите едва ли ще могат да се разчитат в средносрочен и дългосрочен план. От друга страна, подкрепата на ПФ на правителството на Борисов създава репутационен проблем в Европа. Оттам се надигнаха критични гласове срещу тяхното участие в правителствената коалиция.

5. С влизането на АБВ в управлението управляващото мнозинство разшири подкрепата си и към лявото политическо пространство. За нова политическа формация като АБВ участието в правителството е безспорно предизвикателство, но и възможност да се утвърди, като поеме политическа отговорност в едни от най-чувствителните сектори – социалната политика.

6. БСП отказа да участва в широка коалиция, каквото от ГЕРБ им предложи и партията остана в опозиция. Основното предизвикателство пред БСП е провеждането на вътрешни реформи, които да изведат партията отново като водеща политическа сила. На този етап Михаил Миков се задоволи с незначителни промени в ръководството, които обаче едва ли ще бъдат достатъчни, ако това не бъде съпроводено с реална оценка за проблемите на партията и цялостна стратегия за нейното политическо и идейно обновление.

7. ДПС изпадна в политическа изолация. Партията предложи своята подкрепа за дясно-центристки кабинет на ГЕРБ и РБ, без да участва в него със свои представители, което обаче категорично бе отклонено от двете формации. От ДПС заявиха, че ще бъдат опозиция на правителство, подкрепяно от националисти. Критиките към ДПС през последните години и негативния образ, който партията си изгради в обществото, се дължат не на нейния електорален про-

фил, а преди всичко на корпоративните и олигархичните ѝ обвързаности.

8. Ролята на БДЦ през последния месец става все по-незначителна. Основна причина за това е решението на Николай Бареков да остане евродепутат, а не народен представител в българския парламент, за какъвто бе избран. По всичко личи, че това решение ще се отрази на облика на формацията, която се свързваше преди всичко с неговата личност. На този етап БДЦ има по-скоро опозиционно поведение, което не

изключва да подкрепя правителството по определени теми.

9. „Атака“ ще бъде крайна, антисистемна опозиция, което пролича от поведението на партията през последния месец. Вероятно тя ще разчита на тази стратегия и за в бъдеще. За първи път „Атака“ има реален конкурент на полето на националистическите формации в лицето на ПФ. Това още повече ще радикализира нейната реторика, особено при сегашната ситуация, при която ПФ все още подкрепя правителството на Бойко Борисов.

Предаден на 27 ноември.

За редактора:

Професор, доктор на философските науки, Георги Карасимеонов е преподавател в СУ „Св. Климент Охридски“, директор е на Института за политически и правни изследвания. От 1991 до 1998 г. е председател на Българската асоциация за политически науки. Контакт: ipls@dir.bg

Издател

Фондация Фридрих Еберт
Бюро България
ул. Княз Борис I 97
1000 София, България
Отговорен редактор:
Регине Шуберт, директор

Заявки

e-mail: office@fes.bg

Използването с търговска цел на всички издадени от Фондация Фридрих Еберт (ФФЕ) публикации не е позволено без писменото съгласие на ФФЕ.

Всички текстове са достъпни онлайн

www.fes.bg

Мненията, изразени в тази публикация, принадлежат на автора/авторите и не отразяват непременно позицията на Фондация Фридрих Еберт.